

Sygnatura akt VIII Ga 177/13

WYROK

WIMIENIURZECZYPOSPOLITEJPOLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Piotr Sałamaj

Sędziowie: SO Krzysztof Górski

SR del. Rafał Lila (spr.)

Protokolant: stażysta Patrycja Predko

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2013 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. H. i J. T.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej Gminy M. S. od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 22 marca 2013 roku, sygnatura akt X GC 306/12

I. oddała apelację;

II. zasądza od pozwanej Gminy M. S. na rzecz powódek kwotę 1.200 zł (jednego tysiąca dwustu złotych) tytułem kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO Krzysztof Górski SSO Piotr Sałamaj SSR del. Rafał Lila

Sygn. akt VIII Ga 177/13

UZASADNIENIE

Powódki J. T. i J. H. wniosły pozew przeciwko Gminie M. S. oraz (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. domagając się solidarnego zasądzenia kwoty 22.692 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 18 czerwca 2011 r. oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu podniosły, że prowadzą działalność gospodarczą pod nazwą (...) s.c. w zakresie m.in. wykonawstwa prac budowlanych. W dniu 13 września 2010 r. pozwana Gmina M. S. podpisała wraz z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w S. umowę, której przedmiotem była przebudowa zespołu boisk szkolnych wraz z istniejącą infrastrukturą techniczną, budową murowanego budynku szatniowo-sanitarnego, budową oświetlenia terenu, a także likwidacją istniejącego tarasu przy wewnętrznym dziedzińcu, a także ogrodzenie terenu dla potrzeb działki użytkowanej przez Szkołę Podstawową nr (...). Zgodnie z zapisami aneksu do tej umowy część zakresu umownego prac w postaci dostawy i montażu nawierzchni z trawy syntetycznej na boisku do piłki nożnej o powierzchni 1860 m²

wykonać miały powódki. Rzeczone prace ze strony powódek zostały wykonane w oparciu o zawartą przez powódki z (...) spółką z o.o. w S. umowę o dostawę materiału i roboty budowlane z dnia 15 listopada 2010 r., o czym Gmina M. S. została poinformowana pismem z dnia 24 listopada 2010 r. W dniu 2 maja 2011 r. doszło do odbioru końcowego wykonanych prac, w związku z czym w w/w dacie powódki wystawiły końcową fakturę VAT nr (...) o wartości 22.692 zł, z terminem zapłaty 23 maja 2011 r. Mimo upływu określonego terminu rozszczenie powódek nie zostało zaspokojone, w związku z czym wystąpiły one z wezwaniem do zapłaty do (...) Sp. z o.o. w S. w dniu 24 maja 2011 r. oraz zwróciły się do Gminy M. S. w dniu 8 czerwca 2011 r. Powódki dostarczyły inwestorowi wszystkie wymagane dokumenty, lecz wynagrodzenia nie uzyskały.

Nakazem zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, wydanym w dniu 29 września 2011 r. (sygn. akt: VI Nc-e 806766/11,) Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie orzekł, iż pozwani Gmina M. S. z siedzibą w S., (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaty powinni zapłacić solidarnie powódkom kwotę 22.692 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 18 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2.690,67 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Pozwana Gmina M. S. w dniu 17 października 2011 r. wniosła skutecznie od powyższego nakazu zapłaty sprzeciw, w którym zaskarżyła go w całości i zażądała oddalenia powództwa wobec niej w całości. Domagała się zasądzenia od powódek kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwana Gmina M. S. potwierdziła, że ze Spółką (...) łączyła ją umowa (...) z dnia 1 września 2010 r., a na mocy aneksu z dnia 6 grudnia 2010 r. do ww. umowy strony powierzyły wykonanie części przedmiotu umowy podwykonawcom m.in. powódkom, przy czym zakres powierzonych robót określono jako: dostawa i montaż nawierzchni z trawy syntetycznej na boisku do piłki nożnej o pow. 1860 m². Pozwana Gmina M. S. zaprzeczyła jednak, aby dokonała odbioru robót, które miały być wykonane przez powódki. Wskazała, że protokół został sporządzony bez udziału inspektora nadzoru Gminy M. S. - czego wymaga § 3 ust. 1 pkt 4 umowy łączącej pozwaną (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w S. z powódkami, a zatem nie jest on dla niej wiążący i ma charakter dwustronnego protokołu sporządzonego pomiędzy (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością i powódkami. Gmina M. S. podniosła, że Spółka (...) porzuciła teren budowy i nie przekazała jej żadnych dokumentów budowy za wyjątkiem dziennika budowy. Gmina oświadczyła, że przygotowuje przetarg na dokończenie prac, w tym na dokonanie szczegółowej inwentaryzacji budowy. Pozwana Gmina M. S. przyznała, że wyraziła zgodę na podwykonawstwo powódek, lecz nie była zapoznana z treścią umowy łączącej powódki i pozwaną Spółką (...). Gmina zaprzeczyła, że wiedziała, iż w dniu 15 listopada 2010 r. (...) zawarła umowę z powódkami. Nie wyraziła zgody na jej treść, a gdyby ją знаła z pewnością by ją zakwestionowała. W szczególności kwestionowałaby zawarcie umowy przed podpisaniem aneksu zezwalającego na taką czynność i termin wykonania tej umowy - równy dniu zawarcia aneksu. Skoro więc pozwana nie wyraziła zgody na zawarcie umowy w dniu 15 listopada 2010 r. pomiędzy powódkami a (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, to umowa ta nie wiąże Gminy M. S. i nie zobowiązuje jej do solidarnej zapłaty wynagrodzenia należnego powódkom. Pozwana Gmina M. S. podała, że o tym, iż powódki będą podwykonawcą została poinformowana dopiero w 24 listopada 2010 r., lecz nie przedłożono jej projektu umowy. Pozwana Gmina M. S. nadto zakwestionowała zakwalifikowanie umowy łączącej powódki z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w S. jako umowy o roboty budowlane, albowiem według niej jej treść wskazuje, że ma ona charakter umowy o działo, co oznacza, że przepisy dotyczące umów o roboty budowlane, w tym art. 647¹ k.c. nie mają zastosowania. Ponadto pozwana Gmina M. S. zakwestionowała datę naliczania odsetek ustaloną przez powódki, albowiem jej inspektor nadzoru nigdy nie dokonywał odbioru wykonywanych przez nie robót.

W odpowiedzi na pozew pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódek na swoją rzecz kosztów procesu. Argumentując swoje stanowisko przyznała, że strony łączyła umowa o dostawę materiału i roboty budowlane z dnia 15 listopada 2010 r. Wskazała jednak, że osoba dokonująca odbioru robót w dniu 2 maja 2011 r. nie była do tego uprawniona. Zgodnie z ujawnionym w KRS sposobem reprezentacji pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., do składania oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków majątkowych spółki oraz podpisywania umów i zobowiązań w imieniu spółki uprawniony jest jednoosobowo każdy z członków zarządu i prokurent. Co więcej, w umowie nr (...) zawartej w dniu 3 sierpnia 2010 r. pomiędzy Gminą M. S. a Spółką (...) wyraźnie wyszczególniono w § 7 ust. 3, że kierownikiem budowy ustanowionym

przez wykonawcę będzie W. S.. Umowa ta pozostawała w związku z umową zawartą pomiędzy stroną powodową a (...). Pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wywodziła, że powódki były świadome tego, iż osoba dokonująca odbioru robót budowlanych nie była do tego uprawniona. Podkreśliła, że do dokonania zmian zawartej umowy zastrzeżono formę pisemną pod rygorem nieważności.

Wyrokiem z dnia 22 marca 2013 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie (sygn. akt X GC 396/12) zasądził solidarnie od pozwanych Gminy M. S. oraz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz powódek kwotę 22.692 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 czerwca 2011 r. Nadto zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódek kwotę 2.701 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd ustalił, że w dniu 13 września 2010 r. Gmina M. S. oraz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. zawarły umowę nr (...), której przedmiotem było wykonanie inwestycji „Boiska Sportowe z zapleczem - O. 2012”, polegającej na przebudowie zespołu boisk szkolnych wraz z istniejącą infrastrukturą techniczną, budową murowanego budynku szatniowo-sanitarnego, budową oświetlenia terenu, a także likwidacją istniejącego tarasu przy wewnętrznym dziedzińcu oraz ogrodzenie terenu dla potrzeb działki użytkowanej przez Szkołę Podstawową nr (...) - etap 1.

Zgodnie z postanowieniami w/w umowy kierownikiem budowy ustanowionym przez Spółkę (...) został W. S., a zmiana osób sprawujących samodzielne funkcje techniczne na budowie wymagała każdorazowo akceptacji Gminy M. S., dla której zastrzeżono formę pisemną.

Inwestor oraz wykonawca robót Spółka (...) umówiły się również, że przedmiot umowy może być wykonywany przez współwykonawców.

W dniu 15 listopada 2010 r. pozwana (...) oraz powódki, prowadzące działalność w formie spółki cywilnej zawarły umowę, której przedmiotem było wykonanie przez J. T. i J. H. prac budowlanych w zakresie dostawy niezbędnych materiałów wraz z montażem boiska ze sztucznej trawy do piłki nożnej o powierzchni 1860 m² tj. trawy syntetycznej zgodnie ze specyfiką założeń programu O. 2012 o wysokości włosa min. 60 m, gęstości min. 97.000 i strukturze monofil, ciężarze włókna 11.000 D., wraz z wklejeniem linii boiska oraz zasypaniem nawierzchni piaskiem kwarcowym i granulatem (...) w kolorze czarnym w ilości zgodnie z kartą techniczną producenta nawierzchni firmy (...). Wskazano, że prace zostaną wykonane w ramach zadania: wykonanie boisk sportowych kompleksu „Moje boisko - O. 2012” w S. przy ul. (...) realizowanego przez (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w S., działającej jako generalny wykonawca w ramach umowy (...)/10 z dnia 13 września 2010 r. zawartej z inwestorem Gminą M. S..

W umowie z powódkami Spółka (...) zobowiązała się m.in. do uzyskania w ciągu 7 dni od jej podpisania zgody Gminy M. S. na podwykonawstwo (...) s.c. oraz na dokonanie odbioru przedmiotu umowy po sprawdzeniu jego należytego wykonania przy udziale inspektora nadzoru inwestorskiego - w możliwie najkrótszym terminie po zgłoszeniu wykonania prac oraz dostawy przez (...) s.c. Ustalono również, iż za wykonanie przedmiotu umowy J. T. i J. H. otrzymają wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 195.151,20 zł w tym podatek VAT w kwocie 35.191,20 zł, którego płatność dokonana miała być w dwóch etapach: etap I - dostawa sztucznej trawy na kwotę 172.459,20 zł w tym podatek VAT w kwocie 31.099,20 zł oraz etap II - montaż nawierzchni wraz z zasypaniem na kwotę 22.692 zł, w tym podatek VAT w kwocie 4.092 zł.

W dniu 24 listopada 2010 r. Spółka (...) powiadomiła Gminę M. S. o zawarciu umowy z podwykonawcą (...) s.c.

Aneks nr (...) do umowy nr (...) z dnia 13 września 2010 r., jej strony uzgodniły, że (...) spółka z o.o. w S. zrealizuje przy pomocy podwykonawcy (...) s.c. roboty w zakresie dostawy i montażu nawierzchni z trawy syntetycznej na boisku do piłki nożnej o pow. 1860 m² i wartości 195.151,20 zł.

W dniu 1 grudnia 2010 r. J. T. i J. H. wystawiły pierwszą fakturę za realizację etapu I umowy, tj. dostawę sztucznej trawy na kwotę 172.45,20 zł. Powyższa faktura została zapłacona przez generalnego wykonawcę. Gmina M. S., której złożono oświadczenie J. T. i J. H. o rozliczeniu ww. faktury wypłaciła z tego tytułu Spółce (...) 83% tej kwoty tj. 164.473,09 zł.

W dniu 2 maja 2011 r. zakończono montaż boiska ze sztucznej trawy wraz z zasypaniem materiałami wypełniającymi. W tym samym dniu przeprowadzono odbiór wykonania prac.

W dniu 02 maja 2011 r. (...) s.c. wystawiły fakturę VAT nr (...), opiewającą na kwotę 22.692 zł z VAT, określając w niej termin zapłaty do dnia 23 maja 2011 r.

W dniu 24 maja 2011 r. (...) s.c. skierowały do Spółki (...) wezwanie do zapłaty w/w faktury.

Pismem z dnia 8 czerwca 2011 r. (...) s.c. wezwała do zapłaty Gminę M. S. jako inwestora. W wezwaniu zakreślono na spełnienie świadczenia termin 3 dni od daty otrzymania pisma.

W dniu 15 czerwca 2011 r. Gmina M. S. odstąpiła od umowy nr (...) z dnia 13 września 2010 r. z firmą (...).

Natomiast w odpowiedzi na pismo z dnia 8 czerwca 2011 r. pozwana Gmina wezwała powódki do przekazania, w terminie do dnia 20 czerwca 2011 r., protokołu odbioru podpisanego przez obie strony, dotyczącego wykonania montażu boiska z zasypaniem piaskiem kwarcowym i granulatem.

Do pisma z dnia 17 czerwca 2011 r. (...) s.c. załączyła żądany przez Gminę dokument.

W dniu 17 czerwca 2012 r. dokonano protokolarnego przerwania robót przez Spółkę (...).

Przechodząc do rozważań merytorycznych Sąd wskazał, że wobec dokonania zmian w kodeksie postępowania cywilnego ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011 r. Nr 233, poz.1381), w niniejszym postępowaniu z mocy przepisu przejściowego art. 9 ust. 1 wskazanej ustawy mają zastosowanie przepisy dotychczasowe, albowiem wszczęcie tego postępowania nastąpiło 18 lipca 2011 r., a zatem przed wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Jako podstawę prawną żądania pozwu wskazał przepis art. 647¹ § 1 k.c. Wywodził przy tym, że art. 647¹ § 5 k.c. wprowadza, jako zasadę, solidarną odpowiedzialność inwestora i generalnego wykonawcy, względnie wykonawców częściowych, za umowy zawierane z podwykonawcami oraz dalszymi podwykonawcami.

Roztrząsając materiał dowodowy Sąd Rejonowy wskazał, że (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w S. łączyła umowa o roboty budowlane, która przewidywała możliwość wykonania przedmiotu umowy przy udziale podwykonawców, za zgodą inwestora - Gminy M. S.. Zgoda, w ocenie Sądu, powinna obejmować osobę podwykonawcy, jak i zakres konkretnych robót, jakie mają mu być powierzone. Z treści aneksu do w/w umowy wynika, że Gminie M. S. znana była osoba podwykonawcy, jak i zakres konkretnych robót, które mają mu być powierzone, a nawet wysokość wynagrodzenia za realizację tych robót. Informacje te stanowią najistotniejsze elementy umowy zawartej między powódkami a Spółką (...). Powyższe dane wynikają również z zawiadomienia Gminy M. S. o zawarciu w/w umowy z podwykonawcą. Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że Gmina M. S. nie zgłaszając zastrzeżeń do ww. zawiadomienia, a nadto podpisując aneks do umowy nr (...) zaakceptowała w pełni umowę powódek z głównym wykonawcą tj. Spółką (...), co należy rozumieć jako wyrażenie zgody na to by J. T. i J. H. zostały podwykonawcami, odpowiedzialnymi za dostawę i montaż nawierzchni z trawy syntetycznej na boisku do piłki nożnej o pow. 1860 m². O powyższym, zdaniem Sądu, świadczy również wypłacenie powódkom części wynagrodzenia przewidzianego za zrealizowane prace w kwocie 172.459,20 zł oraz pokrycie w 83% tego kosztu przez Gminę M. S., której złożono oświadczenie o rozliczeniu tej należności. Sąd podkreślił, że z zeznań świadka K. R. wynikało, iż firma (...) do wystawionej przez siebie faktury załączyła oświadczenie podwykonawców o rozliczeniu poprzedniej płatności.

Sąd uznał wbrew twierdzeniom pozwanej Gminy, że umowa powódek z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w S. została zawarta przez osoby uprawnione, co wynika z danych ujawnionych w KRS.

Sąd wywodził, że skoro powódki wywiązały się ze swoich zobowiązań, przewidzianych w umowie z dnia 15 listopada 2010 r. i dostarczyły materiał oraz ułożyły trawę syntetyczną na boisku, to przysługuje im w pełni roszczenie

wynikające z art. 647¹ § 1 k.c. Wykonanie przez powódki umowy zostało potwierdzone protokołem odbioru z dnia 2 maja 2011 r. oraz zeznaniami świadka K. R., Fakt, iż odbioru dokonała osoba, która nie była wskazana umowie (...) tj. W. S. i odbył się on bez udziału inspektora inwestora - Gminy M. S., nie obciąża powódek albowiem zgodnie z umową z dnia 15 listopada 2011 r. do odbioru jej przedmiotu zobowiązała się pozwana Spółka (...). Inwestor dokonał odbioru robót budowlanych od (...) sp. z o.o. w S., a więc również prac wykonanych przez powódki. W tym zakresie Sąd oparł się na zeznaniach świadka K. R., który jako inspektor nadzoru inwestora przyznał, iż Gmina M. S. wypłaciła (...) Sp. z o.o. w S. 83% wynagrodzenia należnego powódkom za realizację przez nie etapu I umowy. Świadek ten nie wskazał przy tym, aby Gmina M. S. zgłaszała zastrzeżenia do wykonanych przez powódki prac. Pozwana również nie przedstawiła żadnych dowodów, np. w postaci odbioru inwentaryzacyjnego na okoliczność usterek lub wad nawierzchni z trawy syntetycznej. Nie wykazała by powstały one w wyniku nieprawidłowego wykonania przez powódki umowy. Sąd zwrócił uwagę, że z tytułu wad dzieła lub niewykonania przedmiotu umowy pozwani nie zgłosili zarzutu obniżenia ceny, ani innych roszczeń z tytułu rękojmi opartych na art. 637 k.c. oraz art. 638 k.c.

Powyższe doprowadziło Sąd I instancji do uwzględnienia żądania pozwu w całości. Rozstrzygnięcie o odsetkach oparto na treści art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. wobec ustalenia, że (...) oraz Gmina M. S. pozostały w dniu oznaczonym przez powódki, tj. 18 czerwca 2011 r., w opóźnieniu co do płatności należności głównej. Spółka (...) pozostawała w zwłoce od 24 maja 2011 r., natomiast Gmina M. S. od 11 czerwca 2011 r. - w związku z upływem 3 dniowego terminu wyznaczonego pismem z dnia 8 czerwca 2011 r.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o przepisy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Na poniesione przez powódki koszty procesu składały się: uiszczona przez nie opłata od pozwu w kwocie 284 zł, wynagrodzenie radcy prawnego w kwocie 2.400 zł ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 w zw. z § 2 ust. 1 i § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), oraz opłata skarbową od udzielonego radcy prawnemu pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Apelację od wyroku wywiodła pozwana Gmina M. S., która zaskarżyła go w całości. Domagała się jego zmiany przez oddalenie powództwa wobec Gminy M. S. oraz żądała zasądzenia od powódek na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie w I i II instancji według norm przepisanych.

Wyrokowi zarzuciła:

1. rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 647¹ § 2 i 5 k.c., przez ich niewłaściwe zastosowanie, co doprowadziło do błędnego ustalenia, iż pozwana Gmina M. S. ponosi odpowiedzialność solidarną za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez powódki jako podwykonawcę,
2. rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 647¹ § 5 k.c. przez błędną jego wykładnię polegające na przyjęciu, że solidarna odpowiedzialność inwestora tj. Gminy M. S. za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy obejmuje również obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie w zapłacie wynagrodzenia powódkom do którego zobowiązany był główny wykonawca,
3. rażące naruszenie istotnych przepisów postępowania, mające wpływ na wynik sprawy, polegające na błędnej ocenie zebranego materiału dowodowego i przyjęcie, że dokonany został skutecznie odbiór wykonanych robót przez pozwaną (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w S..

W uzasadnieniu poszczególnych zarzutów apelacji odwołała się do argumentacji przedstawionej w sprzeciwie do nakazu zapłaty. Wywodziła, że przepis art. 647¹ § 2 k.c. wymaga aby inwestorowi przedstawiono umowę z podwykonawcą lub jej projekt. Od tego uzależniona jest skuteczność zgody na podwykonawstwo. Tymczasem Gmina wprowadziła aneksem nr (...) wyraziła zgodę na podwykonawstwo powódek, lecz nie była zapoznana z treścią łączącej powódki i pozwaną Spółką (...) umowy. Nie wiedziała, że 15.11.2010 r. pozwana (...) zawarła umowę z powódkami. Nie wyraziła zgody na jej treść. Gdyby ją znała z pewnością by ją kwestionowała, a w szczególności - kwestionowałaby

zwarciu umowy przed podpisaniem aneksu zezwalającego na taką czynność i termin wykonania tej umowy - równy dniu zawarcia aneksu. Skoro więc inwestor nie wyraziła zgody na zawarcie umowy w dniu 15.11.2010 r. pomiędzy powódkami a pozwaną (...), to umowa ta nie rodzi odpowiedzialności pozwanej.

Gmina M. S. odwołując się do stanowiska Sądu Najwyższego podnosiła, że jeśli przy żądaniu zgody inwestora, o której mowa w art. 647¹ § 2 k.c., nie przedstawiono umowy lub jej projektu oraz części dokumentacji, to skutki zawarcia umowy o podwykonawstwo, także w zakresie zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy, obowiązują tylko strony tej umowy, a nie powstaje solidarna odpowiedzialność inwestora na podstawie art. 647¹ § 5 k.c.

Zatem zgłoszenie powódek jako podwykonawcy było nieskuteczne i nie rodzi odpowiedzialności inwestora wobec powódek.

Zgoda inwestora na zawarcie umowy wykonawcy z podwykonawcą, jest skuteczna, gdy dotyczy konkretnej umowy, której istotne postanowienia, decydujące o zakresie solidarnej odpowiedzialności inwestora z wykonawcą za wypłatę wynagrodzenia podwykonawcy są znane inwestorowi, albo z którymi miał możliwość zapoznania się. Tymczasem inwestor nie znał treści umowy o podwykonawstwo, a zatem wyrażona przez niego zgoda na podwykonawstwo powódek jest nieskuteczna i nie może rodzić odpowiedzialności solidarnej za zapłatę wynagrodzenia.

Skarżąca zakwestionowała w ogóle objęcie zaskarżonym wyrokiem obowiązku zapłaty jakichkolwiek odsetek za nieterminową zapłatę wynagrodzenia powódkom, albowiem odpowiedzialność inwestora z mocy art. 647¹ k.c. nie obejmuje odpowiedzialności za terminową zapłatę, a podwykonawcom nie przysługuje roszczenie o zapłatę odsetek za opóźnienie w zapłacie.

Gmina podtrzymała zarzuty dotyczące niedokonania odbioru robót wykonanych przez powódki. Brak udziału w czynnościach odbiorowych inspektora nadzoru, jej zdaniem, wyłącza ewentualną odpowiedzialność skarżącej za dokonany odbiór i łączący się z tym skutek powstania obowiązku zapłaty wynagrodzenia dla powódek.

Odpowiedź na apelację złożyły powódki, które domagały się jej oddalenia oraz zasądzenia od pozwanej kosztów zastępstwa procesowego.

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów według systematyki środka zaskarżenia wskazały, że zarzut dotyczący naruszenia przez Sąd I instancji art. 647¹ § 2 i 5 k.c. jest całkowicie bezpodstawny. Pozwanej były znane nie tylko osoby podwykonawców oraz zakres konkretnych robót, które miały być przez nich przeprowadzone, ale również wysokość wynagrodzenia jakie miały otrzymać za te prace. Powyższe informacje wynikały z treści aneksu nr (...) do umowy nr (...) z dnia 13.09.2010 r. zawartej pomiędzy pozwanymi, inwestorem i generalnym wykonawcą, jak również zostały potwierdzone przez świadka K. R., który pełnił funkcję przedstawiciela pozwanej Gminy M. S. na placu budowy. Gmina, jako inwestor, w sposób który nie budził wątpliwości, wyraziła zgodę na podwykonawstwo powódek oraz w związku z tym, że znany jej był przedmiotowy zakres prac mających być przez nie przeprowadzone, nie było potrzeby ani obowiązku przedstawiania jej projektu umowy pomiędzy głównym wykonawcą a powódkami. Przepis art. 647¹ § 2 k.c. nie uzależnia bowiem odpowiedzialności inwestora wobec podwykonawcy od przedłożenia mu projektu umowy zawartej z podwykonawcą wraz z niezbędną dokumentacją, jeżeli inwestor wyraża w sposób wyraźny zgodę na udział podwykonawcy w realizacji inwestycji.

W kwestii odpowiedzialności inwestora za terminowe spełnienie świadczenia przez głównego wykonawcę powódki wskazały, że za datę wymagalności roszczenia wobec obu pozwanych wskazano dzień 17.06.2011 r., tj. datę przekazania Gminie M. S. odpisu protokołu odbioru wykonanych przez powódki prac. Nie jest to zatem data związana z nieterminowym spełnieniem świadczenia przez pozwaną głównego wykonawcę, któremu termin zapłaty upływał 23.05.2011 r. Data wymagalności roszczenia określona pozwem wynika z wezwania inwestora do spełnienia świadczenia, wobec bierności generalnego wykonawcy i przedłożenia na jego żądanie dowodu spełnienia świadczenia przez podwykonawców.

Zdaniem składających pozew chybiony był zarzut rażącego naruszenia przez Sąd I instancji przepisów postępowania, polegającego na przyjęciu, iż dokonany został skutecznie odbiór wykonanych robót przez generalnego wykonawcę. Skarżący nie wskazał jakie przepisy postępowania zostały naruszone. Nadto odbiór robót został przeprowadzony w sposób prawidłowy, bez zastrzeżeń, przez kierownika budowy z ramienia generalnego wykonawcy. Z uwagi na brak odmiennych postanowień umowy w tym zakresie należy uznać, że odbioru dokonała osoba, wobec której powódki miały jak najbardziej prawo zakładać, że jest umocowana do tego rodzaju czynności. Rolę G. S. jako przedstawiciela głównego wykonawcy robót potwierdził świadek K. R.. Natomiast okoliczność, że w czynnościach odbiorowych nie brał udziału inspektor nadzoru pozwanej Gminy nie może obciążać powódek, albowiem umowa pomiędzy nimi a generalnym wykonawcą nie przewidywała obecności przy odbiorach przedstawiciela inwestora. Powódki zwracały przy tym uwagę, że pozwana Gmina M. S. dokonała odbioru robót budowlanych od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., w tym również prac wykonanych przez nie. W świetle powyższego, jakiegokolwiek twierdzenia w przedmiocie nieprawidłowości odbioru robót, interpretować należy, ich zdaniem, wyłącznie jako ewidentną próbę uchylecia się od odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia na rzecz powódek.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja okazała się bezzasadna w całości.

Zakres rozpoznania wywiedzionego środka zaskarżenia wyznaczały jego zarzuty. Jednocześnie należy wskazać, że nie wystąpiły żadne okoliczności do badania, których zobowiązany był sąd wyższej instancji z urzędu, prowadzące do nieważności postępowania.

Przeprowadzone przez Sąd Rejonowy postępowanie dowodowe było prawidłowe, a jego zakres określiły wnioski stron. Poczynione na podstawie zgromadzonych w sprawie dowodów ustalenia faktyczne należało uznać za trafne. Dlatego Sąd Okręgowy przyjmuje je za własne i czyni częścią niniejszego uzasadnienia bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Sąd Rejonowy rozstrzygał sprawę w oparciu o właściwą podstawę prawną i wyczerpująco omówił kwestie związane z jej stosowaniem.

Za istotę wywiedzionej apelacji należy uznać kwestionowanie stosowania przepisu art. 647 ¹§ 2 i 5 k.c. do stanu faktycznego ustalonego w sprawie.

Decydujące znaczenie dla przypisania odpowiedzialności Gminie M. S. wobec powódek miała okoliczność polegająca na nieprzedstawieniu jej, jako inwestorowi, umowy łączącej podwykonawców z głównym wykonawcą. Brak ten zdaniem skarżącej przesądzał o nieskuteczności jej zgody na powierzenie prac powódkom, a w konsekwencji nie rodził jej odpowiedzialności wobec nich jako podwykonawców umowy o roboty budowlane.

Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutów apelacji w powyższym zakresie. Rozważając bowiem znaczenie regulacji przywołanego przepisu należy wyprowadzić wniosek, że dla odpowiedzialności inwestora, który czynnie akceptuje podwykonawcę, nie ma znaczenia czy przedstawiono mu umowę łączącą podwykonawcę z głównym wykonawcą. Jeśli bowiem inwestor wyraźnie oświadcza, że część robót wykona określony podwykonawca oraz oznacza istotę i zasadniczy zakres tych robót, a przy tym potwierdza wysokość wynagrodzenia podwykonawcy, to przyjmuje na siebie odpowiedzialność za wypłatę tego wynagrodzenia. Omawiana regulacja prawna ma przede wszystkim chronić interesy słabszych ekonomicznie podmiotów biorących udział w procesie budowlanym. Natomiast ochrona inwestora ograniczona jest do sytuacji, w których pozostaje on bierny. W przypadku braku stanowiska inwestora wobec zgłoszonego mu podwykonawcy, koniecznym jest dla zaktualizowania się jego odpowiedzialności, na gruncie przedmiotowego przepisu, przedstawienie mu umowy (jej projektu) pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą oraz stosownej dokumentacji budowlanej.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy inwestor nie był pasywny, lecz złożył wyraźne oświadczenie, w którym zaakceptował wykonanie przez powódki, jako podwykonawców, określonego zakresu robót uprzednio zleconych

Spółce (...), za ściśle oznaczoną kwotę wynagrodzenia. Wynika to wprost z aneksu nr (...) do umowy z dnia 13.09.2010 r. (k. 50-51).

Stanowisko Sądu Okręgowego koresponduje z wyrażanym już wcześniej w orzecznictwie sądów powszechnych (por. wyroki Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 grudnia 2012 r., I ACa 1237/12, Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 06 marca 2013 r., I ACa 1000/12 i wyrok z dnia 07 maja 2013 r., V ACa 81/13), a także Sądu Najwyższego (por. wyrok z dnia 04 lutego 2011 r., III CSK 152/10, Lex 1102865). Z uzasadnienia orzeczenia Sądu Najwyższego wynika, że zgoda inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą może być wyrażona w dwojaki sposób - bierny (pasywny) oraz czynny (aktywny). Wyrażenie zgody w sposób bierny objawia się brakiem zgłoszenia na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie. Przyjmuje się fikcję prawną, że inwestor zgodę wyraził. Ponieważ jednak w art. 647¹ k.c. chodzi o odpowiedzialność inwestora za cudzy dług, interes inwestora został zabezpieczony poprzez obowiązek przedstawienia mu stosownej dokumentacji. Przyjmując fikcję wyrażenia w sposób bierny zgody, ustawodawca zakłada, że inwestor zapoznał się, a w każdym razie mógł się zapoznać z tą dokumentacją i ma, bądź powinien posiadać, wiedzę o zakresie robót i wynagrodzeniu uzgodnionym w umowie z podwykonawcą. Drugi sposób wyrażenia zgody (czynny) może przybrać różną formę. Inwestor może wyrażać ją w sposób wyraźny pisemnie bądź ustnie, albo poprzez inne zachowanie, które w sposób dostateczny ujawnia jego wolę (art. 60 k.c.). Może zatem nastąpić to poprzez czynności faktyczne, w sposób dorozumiany, na przykład przez tolerowanie obecności podwykonawcy na placu budowy, dokonywanie wpisów w jego dzienniku budowy, odbieranie wykonanych przez niego robót, oraz dokonywanie podobnych czynności. Przepis art. 647¹ § 2 k.c. nie uzależnia odpowiedzialności inwestora od przedłożenia mu dokumentacji, jeśli wyraża w sposób czynny zgodę na udział podwykonawcy w realizacji inwestycji. Może on uzyskać wiedzę o umowie pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą z dowolnego źródła, zarówno przed jej zawarciem, jak i później. Ustawodawca zakłada, że jeżeli inwestor zgodę w sposób czynny wyraża, to wie co robi i nie jest już potrzebny żaden mechanizm obronny.

Okoliczności przedmiotowej sprawy jednoznacznie wskazują na wyrażenie zgody przez inwestora w sposób czynny. Jego zgoda została wyrażona w formie pisemnej i obejmowała niezbędne elementy oznaczające istotę czynności wykonawczych realizowanych przez powódki, także wysokość przysługującego im wynagrodzenia.

W związku z powyższym argumenty wnoszącej apelację nie doprowadziły do wniosków przez nią postulowanych.

Chybiony okazał się także zarzut związany z rozstrzygnięciem o odsetkach za opóźnienie, dla którego podstawę stanowił przepis art. 481 § 1 k.c. W rzeczy samej inwestor nie jest zobowiązany do zapłaty odsetek za opóźnienie w zapłacie wynagrodzenia do uiszczenia, których zobowiązany pozostawał główny wykonawca. Nie jest zobowiązany do zapłaty wynikającego z omawianej podstawy prawnej długu cudzego, tj. głównego wykonawcy. Jednakże odsetki żądane przez powódki były świadczeniem własnym inwestora. Jako solidarnie zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia na rzecz podwykonawcy popadł on w opóźnienie odmawiając zapłaty w terminie oznaczonym w skierowanym do niego wezwaniu do zapłaty. Tym samym odsetki należały się za okres opóźnienia Gminy M. S. w zapłacie wynagrodzenia, jako zobowiązanej solidarnie z wykonawcą. Sąd Rejonowy wyjaśnił, że główny wykonawca popadł w opóźnienie we wcześniejszej dacie aniżeli inwestor. Gmina powinna była świadczyć w dacie określonej w skierowanym do niej wezwaniu. Jeśli terminowi temu uchybiła, to zobowiązana jest do zapłaty odsetek za opóźnienie.

Odnosząc się do zarzutu apelacji wskazującego na naruszenie przepisów postępowania, należy zauważyć, że nie zostały przywołane przepisy, którym uchybił Sąd Rejonowy. Tym samym zarzut ten uniemożliwia przeprowadzenie jego kontroli instancyjnej. Tym niemniej Sąd Okręgowy rozważał, czy wskazywana przez Gminę M. S. okoliczność prowadzenia odbioru robót wykonanych przez powódkę bez udziału jej przedstawiciela skutkuje wyłączeniem odpowiedzialności inwestora za zapłatę przysługującego im wynagrodzenia. Powódki były zobowiązane do wykonania części robót budowlanych zleconych głównemu wykonawcy. Do odbioru tych robót uprawniony był przedstawiciel zlecającego, czyli głównego wykonawcy. Powódki zgłosiły wykonanie powierzonych im prac, a główny wykonawca przeprowadził ich odbiór. Nie obciąża podwykonawców okoliczność, że w czynnościach tych mogły brać osoby,

których umocowanie do nich było w procesie kwestionowane. Główny wykonawca sam organizuje swoją działalność także w zakresie dotyczącym skwitowania podwykonawców ze zrealizowanych robót. Podwykonawca nie może również ponosić konsekwencji przeprowadzenia odbioru wykonanych przez siebie robót bez udziału przedstawiciela inwestora. Zorganizowanie odbioru robót wykonanych przez powódki należało do głównego podwykonawcy, w szczególności był on zobowiązany tak tym procesem pokierować, aby w jego czynnościach uczestniczył przedstawiciel inwestora, jeśli zostało to zastrzeżone w zawartej z nim umowie. Jak wynika z treści umowy zawartej pomiędzy głównym wykonawcą a powódkami odbiór robót miał być potwierdzony protokołami spisanyymi pomiędzy zamawiającym a podwykonawcą. Umowa zatem jednoznacznie określa uczestników odbiorów. To główny wykonawca przyjął na siebie (§ 3 ust. 1 pkt 4 umowy o dostawę materiału i roboty budowlane – k. 52-58) obowiązek sprawdzenia wykonanych robót przy udziale inspektora nadzoru inwestorskiego. Niewykonanie tego zobowiązania nie może jednak rodzić odpowiedzialności podwykonawców.

Wśród dowodów naprowadzonych w sprawie znajduje się protokół odbioru robót wykonywanych przez powódki na podstawie umowy z dnia 15.11.2010 r., obejmujących montaż boiska ze sztucznej trawy wraz z zasypaniem materiałami wypełniającymi. Roboty zostały odebrane przez kierownika robót, a jakość prac została oznaczona jako dobra.

Nie zostały udowodnione żadne nieprawidłowości w wykonaniu robót powierzonych powódkom. Należało przy tym wykazać, że doszło do nieprawidłowości w wykonaniu robót przez podwykonawcę, natomiast nie jest wystarczające twierdzenie o wystąpieniu uszkodzeń nawierzchni. Mogło bowiem do nich dojść już po wykonaniu prac.

Samo kwestionowanie formalnej prawidłowości prowadzonych czynności odbioru robót nie stanowi samoistnej przesłanki dla skutecznego zakwestionowania prawidłowości wykonanych robót. Trafna zatem była ocena Sądu Rejonowego dokonana w tym zakresie.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 385 k.p.c., apelację należało oddalić.

Kierując się wyrażoną w Kodeksie postępowania cywilnego, w zakresie kosztów procesu, zasadą odpowiedzialności za jego wynik oraz mając na uwadze, że Gmina M. (...) w całości uległa co do wywiedzionej apelacji, na podstawie art. 98 § 1 oraz art. 108 § 1 tegoż kodeksu należało w całości obciążyć ją kosztami poniesionymi przez stronę przeciwną. Na koszty strony powodowej składa się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego, ustalone zgodnie z treścią § 6 pkt 5 w zw. z § 2 ust. 1 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez Radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.).

SSO Krzysztof Górski SSO Piotr Sałamaj SSR del. Rafał Lila